

J. LEMAITRE

WONDERS
are
COLLECTIBLE

TAXIDERMIE
VERSTILDE SCHOONHEID

LANNOO

Pheasant van kunstenaarscollectief
Darwin, Sinke & van Tongeren maakt nu
deel uit van de Murderme Collection,
het privémuseum van Damien Hirst dat de
kunstenaar onlangs in Londen opende.

VOORWOORD

Een kleine, magische fonkeling in mijn hoofd. Meer was taxidermie drie jaar geleden niet voor mij. Vandaag is mijn passie uitgegroeid tot een niet al te groot, maar gezellig taxidermie-atelier in het hartje van Leuven. Een *cabinet de curiosités* is het, waar aan elk dier of object een fabelachtig verhaal kleeft. Het is fijn om mensen hier mijn feeëriek wereld te tonen en mijn verwondering met hen te delen.

Het is vreemd te beseffen dat het beetje magie dat toen in mijn hoofd zat, nu iets heel concreet is geworden. Het is een tocht die ik nog steeds met veel plezier en voldoening afleg. Ik ben erg dankbaar dat ik onderweg zoveel boeiende mensen heb leren kennen. Zonder hen zou ik nooit staan waar ik nu sta. Fantastisch is het om die zweem van magie nu in een eigen boek om te toveren. De wonderen zijn de wereld nog niet uit. Meer nog: ze zijn *collectible*.

Taxidermie is voor mij een tegenreactie op de steeds snellere maatschappij waarin we leven. Elk opgezet dier is een symbool van de tijd die verglijdt, zonder dat we er vat op hebben. Met mijn creaties probeer ik de tijd stil te zetten, verwondering op te roepen, maar tegelijk ook het hedendaagse te overstijgen. Door kleine toevoegingen aan deze wezens maak ik hen los van de realiteit, zodat mensen vooral ook hun eigen betekenis eraan kunnen geven en kunnen wegdragen. Mijn creaties zijn wondertjes die een hopelijk een speciaal plekje krijgen op plaatsen die we thuis noemen. Het is de schoonheid van de natuur die me in dit metier blijft inspireren.

In het bijzonder wil ik *Wonders are Collectible* opdragen aan Mieke Vanlommel, een dierbaar persoon die veel te snel uit het leven is weggenomen. Waar je ook mag zijn, ik koester onze momenten samen en warm me er in gedachten vaak aan op.

Het leven is kort, veel te kort. Doe wat je graag doet, droom en laat sommige van die dromen uitkomen. Het maakt het leven zoveel waardevoller...

Jeroen Lemaitre

<

Leroy de Barde Alexandre Isidore (1777-1828),
Réunion d'oiseaux étrangers, aquarel.

INHOUD

INLEIDING

TAXIDERMIE: OPGEZET SPEL OF POSTUUM DIERENPLEZIER?

Over glazen ogen, biefstukken en zetels overtrekken 11

TAXIDERMIE DOOR DE OGEN VAN DE TAXIDERMIST

THE STUFFED THAT DREAMS ARE MADE OF

Over zwevende krokodillen, arsenicumvergiftiging en een rouwend roodborstje 21

TAXIDERMIE DOOR DE OGEN VAN DE VERZAMELAAR

WONDERS ARE COLLECTIBLE

Over paradijsvogels zonder poten, de kolibriefetisj en olifantsoren als tafelblad 53

TAXIDERMIE DOOR DE OGEN VAN DE FANTAST

FABELS & MONSTERS

Over frauduleuze zeemeerminnen, dodgy draken en kettingrokende dwergen 83

TAXIDERMIE DOOR DE OGEN VAN DE WETENSCHAPPER

THE NUMBER OF THE BEASTS

Over zoölogische zootjes, natural department stores en christelijke pelikanen 103

TAXIDERMIE DOOR DE OGEN VAN DE KUNSTENAAR

POST-NATURAL MAGIC

Over kevers met gps, pinguïnpauwen en lepelaars in bad 123

WIE IS JEROEN LEMAITRE?

Een gesprek over magie, dierensupermarkten en terminale kevers 159

HET OPGEZET SPEL ACHTER TAXIDERMIE

Hoe zet Jeroen Lemaitre een dier op? 169

16 MUST VISIT TAXIDERMIEWINKELS 173

DANKWOORD 175

Darwin, Sinke & van Tongeren, *Blue-Fronted Amazon*, 2015.

>

Melchior d'Hondecoeter, *Een pelikaan en ander gevogelte bij een waterbassin*,
bekend als 'Het drijvend veertje',
olieverf op doek, 159 × 144 cm, ca. 1680.

Kapellen.

Eerste plaat. Dagskapellen.

De Irievlinder (*Apatura iris*).

De groote Scherflapper (*Vanessa polychloros*).

De groote Paarlouwerkapel (*Argynnis Aglaja*).

De Citroenkapel (*Collas*).

De Paauwvogelvlinder (*Vanessa J6*).

De Glaskapel (*Doridis*).

De Populierkapel (*Limenitis populi*).

De Inzigg-voskapel (*Tachypitris herosine*).

De Nieuwekapel (*Vanessa atalanta*).

Het Witje (*Pieris brassicae*).

De Zelevlinder (*Aemanita podalirius*).

De Aurorekapel (*Pontia Cardamines*).

De Apollovlinder (*Doridis Apollo*).

De Hanskapel (*Tachypitris aristolochia*).

De Zandogvlinder (*Tachypitris janira*).

De Koningmantel (*Vanessa antiope*).

De Diatellkapel (*Tachypitris eubetis*).

De Zwalerwants (*Papilio Machaon*).

Mancheux prenten.

Nr. 123.

Koninklijke Hof- en Universiteits-Boekdrukkerij van Dr. G. Wolf Raemaekers - Brussel.

Uitgegeven door H. van der Meulen te Gollies.

Kapellen.

Tweede plaat. Nachkapellen.

124

De Damsvlinder (Sphinx Funaria).

De Tuskapel (Aglaia Tau).

De Ligtvlinder (Sphinx Egeus).

De kleine Dinsvlinder (Delia parda).

De Boekapel (Euxoa Caja).

De Russische Boekapel (Euxoa lea).

De nachspanner (Macroglossa olearum).

De Lindenvlinder (Sphinx ilias).

De Cansvlinder (Sphinx Cansvull).

De Donsvlinder (Acherontia atropis).

Het nachspanner (Stenocaulis pyri).

Het kleine wiesvlinder (Cateana fraxini).

De Gansvlinder (Delia neri).

De Walstvlinder (Sphinx asphodii).

De Dinsvlinder (Delia parda).

Het Waldmannvlinder (Sphinx galli).

De Damsvlinder (Sphinx lipophanes).

Het nachspanner (Sphinx vestita).

Het rode wiesvlinder (Cateana rupe).

De Populervlinder (Sphinx populi).

Hansener prenten.

Nr. 124.

Koninklijke Hof- en Universiteits-Buchdrukkerij van Dr. C. Wolf & zoon te München.

Uitgegeven door H. van der Meulen te Göttingen.

Taxidermist aan de slag met wolventanden, een foto *behind the scenes* voor *Weekly Illustrated* uit 1935.

TAXIDERMIE DOOR DE OGEN VAN
DE TAXIDERMIST

THE STUFFED THAT DREAMS
ARE MADE OF

*Over zwevende krokodillen, arsenicumvergiftiging
en een rouwend roodborstje*

—
*'I do remember an apothecary
And in his needy shop a tortoise hung,
An alligator stuff'd, and other skins
Of ill-shaped fishes'*

Shakespeare, *Romeo & Juliet*, circa 1597

—
Wat had Shakespeare met taxidermie? Waarom stuurde hij Romeo naar een apotheek, die volhing met opgezette dieren? En waarom gebruikte Hitchcock taxidermie zo vaak in zijn films? Als Damien Hirst een opgezette haai in een tank met formol als kunst beschouwt, wat bedoelt hij daar dan mee? Hoe komt het dat opgezette fauna nu zo alomtegenwoordig is in interieurs, magazines, winkels, etalages, videoclip, trendblogs en modeshows? Tussen Shakespeare, Hitchcock, Hirst en vandaag zitten bijna vijf eeuwen. In de loop van die jaren is taxidermie als vak enorm veranderd. De manier waarop we met de natuur omgaan ook. Want die twee zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De mens heeft het voor-bije halve millennium de natuur ontdekt, onderzocht, gedomineerd én in levensgevaar gebracht. In die volgorde. Het verhaal van de taxidermie is het verhaal van het huwelijk mens-dier. In goede en kwade dagen.

N. 8.

N. 1.

N. 7.

N. 10.

N. 3.

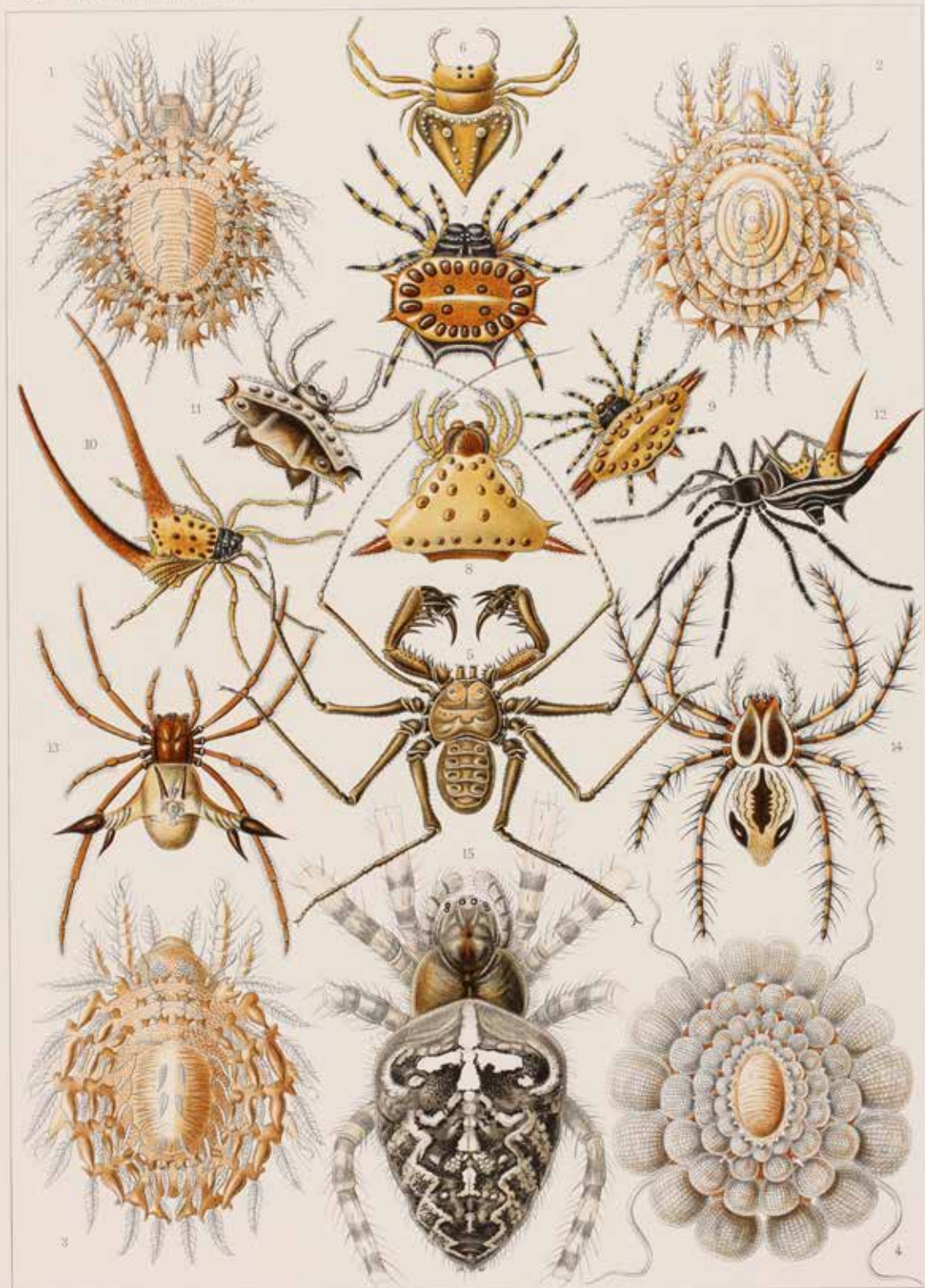
N. 5.

N. 6.

Met een verzameling van duizenden insecten, lades vol schelpen en 400 glazen potten met dieren op sterk water was Albertus Seba (1665-1736) een van de belangrijkste verzamelaars van zijn tijd.

Arachnida. — Spinnentiere.

THE NUMBER OF THE BEASTS

Over zoölogische zootjes, natural department stores

en christelijke pelikanen

—

*'The case of the fighting tigers
may perhaps be considered
somewhat sensational and out of place
as a museum object.'*

Montagu Browne, 1870

—

Verzamelaars kochten opgezette dieren hoofdzakelijk om esthetische redenen: ze wilden er hun huis mee decoreren of hun collectie mee aanvullen. Het waren amateurs in de positieve zin van het woord, gepassioneerde liefhebbers. Schoonheid, verwondering en sociale status: dat waren tot de late 18de eeuw de drie belangrijkste troeven van de klassieke Kunstkammern. Collectioneers waren met hun heterogene allegaartje van duur betaalde curiositeiten uit op een woweffect, ze wilden de toeschouwers applaus ontlokken. Met wetenschap had hun demarche meestal weinig uitstaans. Het is dan ook niet vreemd dat wetenschappers het enthousiasme en de verwondering van de eerste Wunderkammereigenaars niet deelden. Die namen soms een loopje met de werkelijkheid en pakten uit met straffe verhalen over hun collectie. Erg objectief kon je dat niet noemen, laat staan wetenschappelijk. Over een pelikaan vertelden die vroege verzamelaars bijvoorbeeld dat de volwassen exemplaren hun jongen voedden met hun eigen vlees en bloed. Dat was volgens hen de functie van die grote bek. Een leugen die wetenschappelijk onverantwoord was, maar die wel te verklaren was vanuit religieuze hoek: de pelikaan werd immers aanzien als symbool van Christus die zijn lichaam en zijn bloed opofferde voor zijn volgelingen.

—

<

Structuur, objectiviteit en exhaustiviteit waren de drijfveren van de wetenschappers om de dieren- en plantenwereld in beeld te brengen, zo ook bij Ernst Haeckel (1834-1919).

Darwin, Sinke & van Tongeren, *Specimen*.

TAXIDERMIE DOOR DE OGEN VAN
DE KUNSTENAAR

POST-NATURAL MAGIC

*Over kevers met gps, pinguïnpauwen
en lepelaars in bad*

—
*‘Animals fascinate me,
because you can find a force,
an energy, a fear that
also exists in sex.’*

Alexander McQueen, *L’Officiel*, februari 2010

—
Wat maakt taxidermie zo aantrekkelijk voor kunstenaars? Is het de voyeuristische confrontatie met de dood? Het dodelijke realisme in de dieren? Het idee dat je de tijd of de vergankelijkheid kunt bevriezen? De letale cocktail van dood, schoonheid en ijdelheid? De kans een dier dichter te kunnen bekijken dan dat in werkelijkheid ooit mogelijk zou zijn? De menselijke drang naar onsterfelijkheid, vervat in een dierlijke vorm?

Die existentiële vragen fascineren de vele hedendaagse kunstenaars die zich met taxidermie bezighouden. Wat maakt hen anders dan de ‘gewone’ taxidermisten? Zij maken van opgezette dieren subjecten, geen objecten. Ze grijpen taxidermie aan om met hun kunst iets te vertellen over onze tijd. Daarbij graven ze regelmatig in de geschiedenis van het metier. In hun hedendaagse kunst verwijzen ze naar technieken, tradities of historische voorbeelden uit de taxidermie. Denk maar aan de antropomorfische taxidermie, waarbij dieren menselijke handelingen uitvoeren. Andere artiesten zijn veeleer gefascineerd door misvormde dieren of dieren op sterk water. En nog anderen vertalen in hun kunst de menselijke hang naar jachttrofeeën.

<

Darwin, Sinke & van Tongeren,
Unknown Pose by Roseate Spoonbill, 160 x 160 cm.

www.lannoo.com

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

Tekst: Thijs Demeulemeester & Jeroen Lemaitre

Eindredactie: Katrien Meuleman

Beeldredactie: Beatrice De Keyzer & Jeroen Lemaitre

Vormgeving & opmaak: Bart Luijten

Coverbeeld: Ernst Haeckel, Hessisches Landesmuseum Darmstadt,
foto Wolfgang Fuhrmanek

Als u opmerkingen of vragen heeft,
dan kunt u contact nemen met onze redactie:
redactiekunst@lannoo.com.

[@animauxspeciaux/@jrnlmtr](https://twitter.com/animauxspeciaux)

www.animauxspeciaux.be

info@animauxspeciaux.be

© Uitgeverij Lannoo nv, Tiel, 2016

ISBN 978 94 014 2969 6

D/2016/45/471 - NUR 454/640/656

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

We hebben ons uiterste best gedaan om alle copyrighthouders te traceren. Indien we daar toch niet helemaal in geslaagd zouden zijn, kunt u contact met ons opnemen: Lannoo Uitgeverij, Kasteelstraat 97, 8700 Tiel, België.